

Lauritzen-prisen 2008

Tina Gylling Mortensen

Motivationstale

Kære prismodtager. Mine damer og herre.

”Lille kat, lille kat, lille kat på vejen, hvis er du? Hvis er du? .. jeg er sku min egen” - skrev Piet Hein i et Grug for år tilbage. Men udtrykket i sig selv er også meget dækkende for dagens kvindelige prismodtager, Tina Gylling Mortensen, som på alle måder må betegnes som en teater-ener, én som forstår at gå sine egne veje, for sammen med andre, at vinde nyt teater-terræn.

På årets priskomite-møde i **JL-Fondet** talte vi selvfølgelig om, HVEM der skulle have de forskellige priser, men meget hurtigt fandt vi frem til dagens prismodtager, som flere gange har været oppe og vende. For gang på gang og år efter år, har Tina Gylling Mortensen nemlig både betaget, forarget og forført sit publikum, lige siden sin afgang fra Statens Teaterskole i 1979.

I forbindelse med voteringen, udtalte et af pris-komiteens medlemmer, Michael Christiansen her fra det Det Kongelige Teater, at han syntes at Gylling Mortensen skulle have prisen ..(citater) ” For Heksemutter Mortensen forstår sku frækt og talentfuldt at spytte på os alle sammen, også når hun selv er blevet en del af kulturparnasset”.

Og spytter på os – DET gør hun og tilmed elegant!

Som få, forstår Tina Gylling Mortensen nemlig at sætte trumf på både det provokerende og det reflekterende, mens hun sigter på dét sjæle-punkt, hvor det gør allermest ondt. Midlet er på en gang det frembusende men også meget indirekte. For i kølvandet på det ofte vildt provokerende udtryk som teater-mama med stort T, følger et nærhedsbegreb og en nærmest fugleunge-agtige skrøbelighed, der til gengæld aldrig krænger over, for alt holdes sammen af en styrende nysgerrighed, der både smitter af på medspillerne og på publikum.

En dialektik hun gang på gang har benyttet sig af, lige fra rendestens-primadonnaen i forestillingen ”Trainsspotting” i 1999, divaen i ”Casanova” her på Det Kongelige Teater i 2003 og sjældent har grevinden i Beaumarchais ”Figaros Bryllup” fået så meget tryk på kedlerne, som i hendes version. En spillemanøvre Tina Gylling Mortensen også benyttede sig af i Nikolas Bros ”Stolthed er kolossal” i 2005.

Også TV og film har nydt godt af hendes store talent, men også her, kommer det til udtryk, at årets prismodtager aldrig agerer på medspillernes bekostning.

Et karaktertræk hun igen og igen også benytter sig af i Mammutteatret, dét skuespillerledede teater, som hun siden starten i 1983 også har været med til at promoverer og stå i spidsen for. Men denne pris får hun som skuespiller, ikke som teaterleder, selvom Mammutteatret bl.a. under hendes ledelse fortjener stor og uforbeholden ros.

Men hvad er det så for en stillestil Tina Gylling Mortensen benytter sig af, kan man spørge sig selv om.

Hendes sans for at styrke det tragikomiske - specielt hvis det er grotesk eller absurd i udgangspunktet - er fænomenal, hvor selve indpakningen er en så frodig kvindelighed, at den slet ikke er til at komme uden om.

Men udtrykket er frem for alt præget af en aktiv indignation over det uretfærdige, tilsat et forsvar for det ofte skæve, eller alt det, som ikke passer ind i diverse kasser og systemer. På den led agerer hun som hånd i handske til det univers bl.a. Cocteau og Fassbinder står for - dramatikere som Tina Gylling Mortensen også aktivt har beskæftiget sig med på de skrå brædder.

I Tyskland har man en spillemæssig genre, der kaldes "Udtrykskunst" eller ekspressiv. En form som de senere år nærmest har genopfundet sig selv, siden den opstod i 1920'erne hektiske Berlin. Formen benyttes i dag af bl.a. hard core Strindberg-skuespillere, men var i sin tid også noget, som vores egen Asta Nielsen gjorde lån af, for ikke at glemme den langt mere nutidige Bodil Udsen, som offentlig vedgik, at hun i sin sene del af karrieren stjal fra genren med arme og ben.

På sin vis indgår Tina Gylling Mortensen i det trekløver. For i bedste Medea-stil a la Bodil Udsen, spytter Tina Gylling Mortensen på os. Ikke for at udtrykke foragt, men for at få os til at vågne op. Tilsæt så en snert af Asta Nilsen og De står med Heksemutter Mortensen.

Men vend så lige dét udtryk.

En heks kan nemlig også være en god og tiltrængt heks, som borttryller dumhedens tågeslør for vores øjne. Og den moderlige part af udtrykket kan i lige så høj grad opfattes som en person, der forsøger at gøre os klogere på os selv, selvom vejen også indbefatter en kærlig men mental revselse.

Som få, forstår Tina Gylling Mortensen kort og godt at holde et spejl op foran sit publikum, for simpelthen at få os til at blive klogere på os selv. Det er en sjælden evne. Det er stor skuespilkunst, og det er unægtelig altid en stor fornøjelse.

Sjælemærket i alt det, du gør og konfronterer os med, er kort og godt unikt og det skal du have en uforbeholden tak for.

Kære Tina. Tillykke med den velfortjente Lauritzen-pris 2008.

København, den 15.5.2008
På vegne af priskomiteen
Teateranmelder Lars Wredstrøm, Børsen